

MODUL 2: Evropa v menícím se svete

To, že se svet mení, je banální, vždycky tomu tak bylo. Nové na tom je, že podnety k promene sveta již nevycházejí z Evropy, jak tomu bylo dríve, nýbrž že je velmi vehementne posunují jiné svetadíly naší planety. Na prvním místě je treba uvést Spojené státy americké, které byly bezpochyby rozhodující mocností 20. století, a proto se často říká, že to bylo americké století. Nyní však urcují jiné oblasti tempo rozvoje. Zde se samozrejme hovorí o velkých státech, jakými jsou Čína a Indie, které mají každý o hodne více než miliardu obyvatel, ale jsou to i menší asijské státy, například Vietnam či Thajsko, které rovněž ovlivnují dení na mezinárodních trzích. Cílem tohoto modulu je, pátrat po všech zmenách, které dnes obecně nazýváme „globalizace“. Co se skutečne mení a na co musíme my Evropané reagovat?

1. Trh zboží

Globalizace je, jednoduše receno, rozšíření tržního hospodárství na oblast celého sveta, nebo alespon za hranice vlastních státu. Nakupujeme věci své spotřeby tam , kde se nám nejvíce zamlouvají a kde mají nejpríhodnější cenu.

Odkud vaše věci pocházejí? Prohlédnete si treba zevnitř svůj svetr!

Zde jeden příklad se studenty z Nemecka a České republiky:

Jelena:

mobil: Čína
kalhoty: Čína
svetr: Kambodža
tricko: Bangladěš
boty: Tajwan
sluneční brýle: Turecko

Maarit:

I-Pod: Čína
kalhoty: Tunisko
bílé tílko: Bulharsko
svetr: Kambodža
spodní prádlo: Turecko
opasek: Nemecko
sluneční brýle: Tajwan
boty: Itálie
bílá taška (je videt
v pozadí vedle Juliana):
Mauritius

Julian:

svetr: Mexiko
kalhoty: Rumunsko
tricko: Jižní Korea
boty: Čína

"Prestože se textilní prumysl v posledních 30 letech musel potýkat s velkými potížemi, jsme hrdi na to, že jsme tato léta úspěšne zvládli. Podarilo se nám pracovní místa nejen udržet a zajistit, nýbrž jsme je v posledních letech navýšili na 1200. Považuji za svou povinnost poskytnout lidem možnost práce a naše pracovní místa zajistit i do budoucna. Nesmíme dopustit, aby se ještě více pracovních míst v naší vlasti Nemecku likvidovalo, nesmíme posílat zkušené pracovníky na ulici a mladým nedat žádnou perspektivu. Nemecké mzdy nejsou příliš drahé, pokud se pracovní síly nasadí správným způsobem, pokud jdou lidé motivováni a jejich výkon se premení na prodejný výrobek. To je úkolem nás podnikatelu. Urcujícími faktory nesmejí být moc, podíly na trhu a velikost podniku, nýbrž solidnost, odpovědnost za své pracovníky, spravedlnost a udržitelnost. Považuji tedy za svůj prvoradý úkol nést i v následujících letech odpovědnost za naši velkou firemní rodinu a udržet i do budoucna všechna pracovní místa. Mohu vás ujistit, že učiním vše, co tento úkol ode mne vyžaduje."

Wolfgang Grupp, vlastník společnosti s rucením omezeným TRIGEMA GmbH&Co.KG
http://www.trigema.de/customer_public/statisch/Unternehmen/philosophie.asp?smSessionID=4YxHJS G3O5Hvz074123, verze ze dne 1.4.07

Nemecký podnikatel Wolfgang Grupp vyrábí trikotáž (cili tricka, nocní prádlo a podobne). Reklamu pro své zboží staví na tom, že veškeré své výrobky vyrábí výhradne v Nemecku. Co na to říkáte?

- ? Je to správné, protože tak se zachovají pracovní místa ve vlastní zemi.
- ? Je to nesmysl, protože z celosvetového obchodu profitujeme všichni. Jen tehdy, když odkoupíme něco od jiných zemí, mohou zase ony koupit něco od nás.
- ? Kdyby takhle postupoval každý, bylo by u nás méne nezamestnanosti.
- ? Kdyby takhle uvažoval každý, bylo by u nás více nezamestnanosti
- ?(jiný názor)

Ve svých diskusích vezmete v úvahu následující aspekt(y) a vedlejší názorný obrázek:

- ? Pestuje také sám bavlnu?
- ? (další body)

Obrázek vydavatelství Erich Schmidt, Německo jako „bazarová ekonomika?“ (c. 390 665, 8/04)

Kapitálový trh

Většina velkých podniku nepatří již jednomu majiteli, nýbrž mnoha, kteří vlastní na firme svůj podíl. Jsou to akcie. Když nekdo koupí třeba i jen jednu akcii nějakého podniku, stává se podílníkem firmy, kousek tohoto podniku – byt třeba jen velmi malý – patří jemu.

Stále více lidí v našich zemích si kupují akcie a využívají je pro zajištění na stáří.

Také tak zvané penzijní fondy investují peníze svých klientu do akcií. Pritom je vlastne vubec nezajímá, co ten který podnik vyrábí, nýbrž jen zda dosahuje porádného zisku. Protože ze zisku dostává každý akcionár určitý podíl, tak zvanou dividendu. Je-li podnik ziskový, chce samozrejme mnoho investoru jeho akcie vlastnit.

Akcie se obchodují na burze, každý den se tam kupují a prodávají, jako rajcata na trhu. A obchodování na burze funguje podle stejných zákonitostí: stoupne-li poptávka, zvyšuje se také jejich prodejní cena. Akcie tedy získávají na cene. To je dobrá možnost pro spekulanty k dosahování zisku. V praxi to vypadá takhle: jedna akcie stojí 100 eur. Pan Müller si jich koupí deset. Protože i rada dalších lidí si je koupí, stoupá po nich poptávka a tím také cena. Další den stojí tato akcie 110 eur. Pan Müller akcii, kterou vcera koupil za 100 eur, prodá dnes za cenu ve výši 110 eur. Touto malou transakcí vydělal tedy 10 eur, pri deseti akciích je to 100 eur. Neudělal pro to vlastne nic, jenom dvakrát zapnul svůj pocitac a transakci provedl. Ve skutečnosti probíhá však obchod s akciemi v podstatne větším stylu.

Jen na frankfurtské burze, největší burze v Nemecku, ale zdaleka ne jediné, se v roce 2006 obchodovaly akcie v hodnotě 1,8 bilionu eur (v číslech

1.854.000.000.000,00 eur).

Denním obchodováním na burze nejsou akcionáři však nijak bezpodmínečne zainteresováni na tom, aby podnik dlouhodobě prosperoval. Když pan Müller prodá své akcie se ziskem, je mu lhostejné, zda firma, jejíž podíly dnes už nevlastní, v příštím roce treba zbankrotuje.

Akciové společnosti jsou tedy odkázány na to, aby akcionáři jejich podíly kupovaly, protože by jim jinak chybel kapitál, který pro svou cinnost potrebují. Musejí tedy delat vše pro to, aby jejich akcionáři byli spokojeni a musejí zvyšovat svůj zisk. Tento obchod na burze funguje dnes ve svetovém merítku. Investori z USA nebo Číny mohou tedy nakoupit a prodávat akcie treba francouzské, stejne jako tuzemští investori. Tím se podniky nacházejí ve své rentabilite, i krátkodobé, navzájem v neustálé svetové konkurenci. Kdo se octne na konci rady, prohrává.

Akciové společnosti jsou tedy odkázány na to, aby akcionáři jejich podíly kupovaly,

protože by jim jinak chybel kapitál, který pro svou cinnost potrebují. Musejí tedy delat vše pro to, aby jejich akcionáři byli spokojeni a musejí zvyšovat svůj zisk.

Tento obchod na burze funguje dnes ve svetovém merítku. Investori z USA nebo Číny mohou tedy nakoupit a prodávat akcie treba francouzské, stejne jako tuzemští investori. Tím se podniky nacházejí ve své rentabilite, i krátkodobé, navzájem v neustálé svetové konkurenci. Kdo se octne na konci rady, prohrává.

Z knihy „Hospodárství v Nemecku“ autora Eckarta D. Stratenschulte, Bonn 2006

Diskutujte v malých skupinách:

- Jaké jsou následky mezinárodního akciového trhu pro podniky?
- Jaké možnosti nabízí jedinci obchodování na burze?
- Jak lze hodnotit obchodování na burze z hlediska národohospodářského – spíše pozitivně nebo spíše negativně?
- Co byste jako akcionář delal?

Fólie z prezentace Petera Wahla:

Preklad:

Dramatický nárůst finančních toků. Likvidita v dosud nepoznaném rozsahu. 1,9 bilionu \$ každý den na burze, 475 bilionu rocne.

Tato fólie nám názorne ukazuje množství denních akciových a devizových obchodu na celém svete. Každý den se obchodují akcie a cenné papíry v hodnotě 1,9 bilionu amerických dolaru. Rocne obnáší tato částka celkem 475 bilionu dolaru. To vyplývá především ze skutečnosti, že akcie se často hned zase prodávají, když jejich hodnota stoupne. Pak se kupují nové akcie, dokud jejich cena zase stoupá, a to jen proto, aby se pak zase prodaly.

Tento kolobeh nám približuje také následující fólie.

Nové hospodářské mocnosti na mezinárodní scéně

K tomuto tématu doporučujeme článek „Indien vs. China – Aufholjagd des Elefanten“ (Indie versus Čína – Sprint slona indického) od Olafa Ihlaua, zveřejněný ve Spiegel online z 15. října 2006 (<http://www.spiegel.de/wirtschaft/0,1518,442495,00.html>, podle posledního přístupu: 26. 04. 07).

Tento článek popisuje obe asijské země a jejich vývoj smerem k hospodářským mocnostem. V článku je popsán rostoucí vliv obou zemí, jejich společné vlastnosti i rozdíly a vzájemná rivalita. Krome toho článek diskutuje perspektivu budoucího vývoje Číny a Indie a problémy i výzvy jejich vývoje jako velkých hospodářských celku.

Prečtete si tento článek a posudte jej. Souhlasí dle vašeho názoru popis nových hospodářských velmocí Číny a Indie? Jaké rešerše můžete sami k tomuto tématu provést (v lexikonech, přes internet, v novinách)?

Jak můžeme na tyto výzvy reagovat? Je lepší, když se každý stát pokouší o své štěstí sám nebo vidíte jedinou možnou odpověď v úzké spolupráci evropských zemí? Zduvodnete svůj názor a diskutujte se svými spolužáky!

Vysvetlivky pro pedagogy

Z obrázku mladých dívek a mladého muže vyplývá, že ve svém každodenním životě zcela samozrejme s globalizací žijeme. Mužete studenty vyzvat, aby prozkoumali puvod vecí, které nosí. Výsledky se nebudou nijak podstatne lišit.

Toto cvicení lze rozšířit i na další zboží nebo celý spotrební koš.

Zásada „Krajané, kupujte jen u krajanu“ (v CR: „Kupujte ceské výrobky“), která se v nektých zemích nekdy propague, je národohospodársky vzato nesmyslná. Naše ekonomiky žijí z výmeny zboží. Predstava, že bychom mohli své zboží vyvážet aniž bychom sami nejaké dováželi, je zavádějící. Vedla by k tomu, že náš vývoz zboží by nakonec nemohl být zaplacen. To bychom pak na tom byli o to hure, o co víc bychom sami vyváželi. Tento pohled na vec není dobrý. Takže zásada firmy Trigema je sice jako reklamní prvek použitelná, ale jako národohospodárské doporučení nikoli. Otázka podnikatelské etiky, o níž se autor v krátkém textu také zminuje, zustává tím nedotcena.

Text o obchodování na burze pochází z knihy „Hospodárství v Nemecku“ autora Eckarta D. Stratenschulte (Bonn: Spolková centrála politického vzdelávání /Bundeszentrale für politische Bildung/ 2006). Text má priblížit aspekty nejruznejších tlaku, s nimiž se akciové spoločnosti potýkají.

Pritom nesmíme prehlédnout, že obchodování na burze se stalo nedílnou součástí našeho hospodárského systému a že podporuje príliv kapitálu pro podniky.

To samozrejme nebrání tomu, že by bylo treba omezit negativní dusledky zásad nákupu a rychlého prodeje akcií ze strany burzovních spekulantu, napríklad zavedením „spekulacní dane“, vázané na casové horizonty. V Evropské unii nyní existují ruzná východiska a druhy regulace. V Nemecku momentálne existuje spekulacní lhuta 12 mesícu, to znamená, že když clovek své akcie podrží minimálne po dobu 12 mesícu, nevztahuje se na zisky z prodeje akcií žádná dan. V nejbližší dobe se toto možná zmení. Ve Francii existuje stupnovitý model se snižující se danovou sazbou, cili po šesti letech držení akcií je tretina zisku z jejich prodeje bez dane, po sedmi letech jsou to dve tretiny a po osmi letech celá částka. V Ceské republice existuje rovnež stupnovitý systém, kdy po dobu 6 mesícu podléhá prodej paušálnímu zdanení a poté se danové sazby snižují. V Polsku je zavedena spekulacní lhuta, kdy se na zisk z prodeje akcií vztahuje normální dan. Bylo by jiste vhodné, aby závazná ustanovení existovala pro celou Evropskou unii.

Fólie autora Petera Wahla názorne zobrazují obchodování na burze.

Nové hospodárské mocnosti na mezinárodní scéně:

K tomuto tématu doporučujeme clánek „Indien vs. China – Aufholjagd des Elefanten“ (Indie versus Cína – Sprint slona indického) od Olafa Ihlaua, zverejnený ve Spiegel online z 15. ríjna 2006 (<http://www.spiegel.de/wirtschaft/0,1518,442495,00.html>, podle posledního prístupu: 26. 04. 07).

Tento clánek popisuje obe asijské zeme a jejich vývoj smerem k hospodárským mocnostem. V clánku je popsán rostoucí vliv obou zemí, jejich společné vlastnosti i

rozdíly a vzájemná rivalita. Krome toho clánek diskutuje perspektivu budoucího vývoje Cíny a Indie a problémy i výzvy jejich vývoje jako velkých hospodárských celku.

Clánek je srozumitelný a jeho obsah velmi hodnotný. Pro jeho uplatnení pri výuce však doporučujeme krátit, popr. používat jen výnatky. Z právních duvodu tento clánek bohužel nemužeme uvést přímo v tomto materiálu. Proto poukazujeme na výše zmínenu internetovou stránku. Pres ní je možné získat i další příspěvky k danému tématu.

Preklad tohoto clánku do francouzštiny, ceštiny, polštiny, a anglictiny na požádání rádi zašleme (Lisa Moldenhauer, LM@eab-berlin.de).